Eskilstuna-kuriren den 10/11 1942. Oförändlig eller positiv?

Vardagstryck

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Oföränderlig eller positiv?

Innan höstriksdagen åtskildes utförde den med vanlig omsorg sitt utrikespolitiska ceremoniel. Det bestod såsom tidigare, av ett tal av utrikesministern och av anslutning till detta från partiledarna. Vår hittillsvarande neutralitetspolitik fastslogs än en gång inte blott som den enda tänkbara, utan även som den enda, omkring vilken vårt folk står absolut enigt.

Utlandet har sålunda ånyo fått ett besked, som det icke har någon anledning att missförstå. Det kan nog också förutsättas att man bland de krigförande vid det här laget är tämligen på det klara med innebörden av den hållning, vi intaga, och den fasta beslutsamhet, som vi förbinda med denna. Men även om så är fallet, har den förnyade deklarationen från vår sida icke varit alldeles överflödig. Vi närma oss det skede av kriget, då de krigförande och i all synnerhet den parts nerver, vilken finner sig gå mot ett oundvikligt nederlag, bli särskilt känsliga. En hållning, som icke kan ge minsta rum för tvivel åt ena eller andra hållet eller för misstolkningar, avsiktliga eller oavsiktliga, är då att förorda. Visserligen kan man påstå, att vi en gång för alla träffat vårt val, och svenska folket lever nog också i den föreställningen. Men det hindrar nog inte att vi under den avslutande akten av världsdramat kunna komma att ställas inför det ena svåra och påfrestande avgörandet efter det andra. Redan vid krigets utbrott klarlade vi arten av vår neutralitet och den politik, vi ämnade föra. Vi försäkrade att vi skulle komma att uppträda obrottsligt neutralt. Detta har, som bekant, icke hindrat oss från mycket markanta avsteg från den sålunda proklamerade riktlinjen. Att vi ansett oss därtill nödda och tvingade förändrar icke själva faktum. Men nu gå vi mot ett sådant skede av kriget, då nya avsteg — om sådana skulle komma att begäras av oss, vilket ingalunda är osannolikt — mindre än någonsin äro tillrådliga. Ha vi hittills något syndat på nåden, vilket det vore skenheligt att förneka, så kan ingenting vara mer angeläget än att vi avstå därifrån under den avslutning av kriget, som nu följer. Att läget kommer att kräva en utomordentligt fast hållning av oss torde vara ställt utom allt tvivel. Vilka krav som det kan falla de krigförande in att ställa på oss kunna vi svårligen förutse, men det är lätt att ana de faror, som krigets slutskede kan hopa på vår väg. En av dessa, transiteringen till och från Norge, ligger där ständigt som ett osäkerhetsmoment, ur vilket många oväntade ting kunna utvecklas. Om vägen skall bära oss igenom, få vi nog vara beredda på att föra ett fast språk och att ta risken av att säga nej. Och därtill behöva vi öva oss i tid. Vad det gäller är att vara så vaksamma att vi inte bli överraskade. Om man tvivlar på att i många av de formaldeklarationer, som avgivas, insikten härom ingår såsom något självklart, så beror det icke på något underkännande av deklaranternas goda vilja. Den är höjd över allt tvivel. Men man har ett intryck av att det utrikespolitiska ceremonielets upprepande under samma invanda former verkar förnötande på innehållet. Partiledarnas försäkringar om folkets uppslutning göra numera ett visst intryck av självändamål. Skulden härtill ligger väl främst däruti att de äro sig så stereotypt lika från det ena tillfället till det andra. Man kan av dem omöjligen läsa ut att någonting sker eller att något förändras. Härpå kan naturligtvis svaras, att vår neutralitet just är oföränderlig. Även detta kan låta sig sägas, men gör man klart för sig, vad som därmed i allmänhet menas, finner man att det är ett ganska farligt tal. Frågan är nämligen om en sak, som icke står i relation till något annat än sådant som förändras från dag till dag, själv kan vara oföränderlig utan att mista sin inneboende livskraft. Vad man kan begära av vår neutralitet är, att den skall vara strängt konsekvent och positiv ur svensk synpunkt i förhållande till vad som sker omkring oss. Söker man allvarligt tänka sig in uti vad utrikesministerns tal om den nordiska solidariteten ytterst innebär, så kommer man icke förbi motsättningen mellan en under alla förhållanden oföränderlig neutralitet och en realitetsbetonad sådan. Den förra åvila inga andra förpliktelser än att vara sig lik händelserna igenom. Den senare kan bli tvingad att handla, men det synes flera av de ja- och amensägande partiledarna icke ha gjort klart för sig. Så vitt man förstår börjar dock utrikesministern få saken på känn. Det var en delvis ovanligt rak excellens, som denna gång förde Sveriges talan. Det låg nämligen en viss skärpa i hans ord om tyskarnas framfart i Norge. Han har tydligen läst den press, han brukar beslagta, och upptäckt nödvändigheten av att vår neutralitet i vad den gäller vår inställning till händelserna i Norge tarvar en omläggning till större överensstämmelse och konsekvens med vårt folks inställning. Han måste ju också börja fråga sig hur den oföränderliga neutraliteten skall fungera den dag, det eventuellt börjar bli klart att det fria Norden, varom han så varmt talar, hotas av att aldrig kunna förverkligas. Kommer icke då skillnaden mellan en i alla skiften oföränderlig och en i förhållande till skeendet självt konsekvent neutralitetspolitik att framstå såsom högst väsentlig? Men det är ju inte ens säkert att hr Günthers tankar gå i dylika banor. Han brukar ha lätt för att bli rädd för sin egen skugga och skynda sig tillbaka om han märker att han råkat närma sig folkopinionen på en punkt, där denna icke är enbart kallt formell. Tills vidare kvarstår dock intrycket av att utrikesexcellensen funnit det önskvärt att ge en liten förkänning av det fasta språk, som vår neutralitetspolitik under krigets slutskede kan bli nödsakad att föra. Ingenting kan vara nödvändigare än en dylik beredskap. Den är långt mera av behovet påkallad än hr Günthers evinnerliga och alltid lika enformiga tjat på pressen. Man hade trott att han denna gång skulle ha kunnat avstå från detta. Men nej. På den punkten är han densamma som han alltid varit. Pressen har gått honom på hjärnan. Och så läste han även nu sin nötta läxa.

Det var en gång en statsminister, som talade om kverulanter...

De, som så önska, kunna verkställa specialprenumeration på Eskilstuna-Kuriren till ett pris av 1 kr. Härför erhålles tio sådana nummer, som redaktionen tror kunna intressera. Avgiften inbetalas efter behag på postgiro, n:r 27788. Prenumerationen verkställes direkt hos Eskilstuna-Kurirens kontor. För varje tiotal nummer betraktas prenumerationen såsom förnyad om icke meddelande ingår om att den skall upphöra. För varje nytt tiotal nummer tillställes varje prenumerant inbetalningskort.

Eskilstuna Tryckeribolag, Eskilstuna, 1942

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM